

ทฤษฎีความขัดแย้งแบบอสมมาตร: การพิจารณาเกี่ยวกับกลยุทธ์และผลลัพธ์¹

Theory of Asymmetric Conflict: Consideration on Its Strategies and Outcomes

ปริญญา นวลเปียน²

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งอธิบายทฤษฎีความขัดแย้งแบบอสมมาตร ซึ่งเป็นความขัดแย้งบนฐานของความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างคู่ขัดแย้งสองฝ่าย ได้แก่ ตัวแสดงที่เข้มแข็ง และตัวแสดงที่อ่อนแอ ซึ่งคู่ขัดแย้งในลักษณะนี้ยังมีวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่างฝ่ายก็มีตัวเลือกในการดำเนินกลยุทธ์และการตอบโต้เชิงกลยุทธ์ในรูปแบบที่แตกต่างกัน ซึ่งทฤษฎีความขัดแย้งแบบอสมมาตรมักจะมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่มีผลรวมเป็นศูนย์หรือมีผลลัพธ์แบบแพ้-ชนะ อย่างไรก็ตาม บทความนี้ได้เพิ่มเติมมุมมองจากทฤษฎีการเจรจาต่อรอง ซึ่งช่วยให้บทความนี้สามารถระบุถึงการมีส่วนร่วมของฝ่ายที่สามในความขัดแย้งได้มากขึ้น ตลอดจนอธิบายถึงบทบาทของฝ่ายที่สามในการจัดการความขัดแย้งแบบอสมมาตรได้อีกด้วย

คำสำคัญ: ความขัดแย้งแบบอสมมาตร กลยุทธ์ ผลลัพธ์ การเจรจา

¹ บทความนี้ปรับปรุงจากส่วนหนึ่งของคณาจารย์นิพนธ์ของผู้เขียน เรื่อง Asymmetry of Power Relations Between Thai Government and Malay Muslims and Its Impacts on the Conflict in Southern Thailand, 2004 – 2013, University Utara Malaysia, 2016

² นักวิชาการอิสระ

Abstract

This article aims to explain theory of asymmetric conflict which bases on the unequal power relationship between the stronger and the weaker. Each side has exercised different objectives and strategies. This theory usually focuses on zero-sum outcome. Furthermore, the article adds the perspective of theory of negotiation that provides the area for third party to participate more in the conflicts. Also, this theory clarifies the role of third party in the asymmetric conflict management.

Keyword: Asymmetric Conflict, Strategy, Outcome, Negotiation

1. บทนำ

เนื่องจากสงครามการเมืองทุกแห่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่มีรูปแบบอันแตกต่างกันหลากหลายได้ จึงนำมาซึ่งคำอธิบายในเชิงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้งในมิติต่าง ๆ ขึ้นอย่างมากมาย ทั้งในส่วนที่สัมพันธ์กับที่มา รูปแบบ ผลกระทบ และการแก้ไขปัญหา รวมทั้งที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยระดับบุคคล องค์กร และสถาบันต่าง ๆ ตลอดจนครอบคลุมทั้งประเด็นปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองทั้งระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ ในขณะที่ความขัดแย้งแบบอสมมาตร ถือเป็นลักษณะความขัดแย้งในระบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างคู่ขัดแย้ง เพราะความขัดแย้งแบบอสมมาตร จะเกิดขึ้นในบริบทของความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ฝ่ายหนึ่งมีอำนาจเหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่งเสมอ ซึ่งในปัจจุบันมักปรากฏความขัดแย้งแบบอสมมาตรอยู่ทั้งระดับภายในประเทศและข้ามประเทศให้พบเห็นได้ทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งของกลุ่มต่าง ๆ ที่ต่อสู้กับรัฐ หรือระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ด้วยกันเองก็ตาม

โดยที่ความขัดแย้งในลักษณะนี้กำลังกลายเป็นปัญหาหลักของสังคมการเมืองในหลายประเทศรวมถึงประเทศไทยมากขึ้น ตัวอย่างของความขัดแย้งแบบอสมมาตรที่กำลังเกิดขึ้นคือการต่อสู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ก่อความไม่สงบ การสู้รบแบบกองโจร การก่อการร้าย การต่อต้านการก่อความไม่สงบ และ/หรือการต่อต้านการก่อการร้าย ที่ดำเนินการโดยชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตัวและรัฐบาลในหลายประเทศ รวมถึงความขัดแย้งที่ยังดำเนินอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งกระตุ้นให้เกิดการอธิบายถึงสภาพปัญหาและลักษณะของความขัดแย้งในบรรดานักวิชาการ นักการเมือง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง แต่โดยทั่วไปแล้วยังคงไม่มีการถกเถียงประเด็นปัญหานี้ด้วยมุมมองของทฤษฎีความขัดแย้งแบบอสมมาตรมากเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัญหาเกี่ยวกับกลยุทธ์และผลลัพธ์ของความขัดแย้งดังกล่าว

ด้วยเหตุที่ทฤษฎีความขัดแย้งแบบอสมมาตรมีคำอธิบายที่เป็นไปได้ สำหรับการทำความเข้าใจความขัดแย้งภายในความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่กำลังเกิดขึ้นในโลกปัจจุบันได้อย่างน่าสนใจ บทความนี้จึงนำเสนอคำอธิบายของทฤษฎีความขัดแย้งแบบอสมมาตร ทั้งในส่วนของคำนิยามพื้นฐานและขอบข่ายของความขัดแย้งในลักษณะดังกล่าว ตลอดจนคำอธิบายที่เกี่ยวกับกลยุทธ์และผลลัพธ์ของความขัดแย้งแบบอสมมาตร และแนวทางที่เหมาะสมสำหรับจัดการความขัดแย้งในลักษณะดังกล่าวไว้ดังต่อไปนี้

2. ขอบข่ายของความขัดแย้งแบบอสมมาตร

ทฤษฎีอสมมาตรเป็นแนวคิดที่ถูกนำมาใช้อธิบายความขัดแย้งในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ในช่วงแรก ๆ มักใช้อธิบายความขัดแย้งแบบอสมมาตรในบริบทของความขัดแย้งระหว่างประเทศ และในยุคสิ้นสุดสงครามเย็นก็ยังคงมีบทบาทในการ

4 วารสารรัฐศาสตร์พิจารณา

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1

อธิบายสงครามภายในรัฐและระหว่างชาติพันธุ์ (Gallo & Marzano, 2009) โดยพื้นฐานของทฤษฎีอสมมาตร อยู่ตรงกันข้ามกับทฤษฎีสมมาตรที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์ของความสม่ำเสมอของส่วนต่าง ๆ ซึ่งไปด้วยกันได้อย่างกลมกลืนสวยงาม และสามัคคี รวมถึงการเชื่อมต่อที่มั่นคงระหว่างฝ่ายต่าง ๆ (Brading & Castellani, 2003; Smolin, 2006)

โดยทฤษฎีอสมมาตรมุ่งเน้นไปที่สองประเด็นหลัก ได้แก่ ประการแรก คือ สมรรถนะที่สร้างความแตกต่างโดยพื้นฐานในทางผลประโยชน์และการรับรู้ระหว่างสองฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายที่เข้มแข็ง (ฝ่าย A) และฝ่ายที่อ่อนแอ (ฝ่าย B) ภายในความสัมพันธ์ ประการที่สอง คือ ความตึงเครียดของความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันเป็นผลมาของความแตกต่างในทางผลประโยชน์และการรับรู้ระหว่างสองฝ่าย เนื่องจากทฤษฎีอสมมาตรมองว่าความสัมพันธ์ระหว่างสองฝ่ายเป็นพลวัต ความตึงเครียดเกิดขึ้นได้จากความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และจากการรับรู้เชิงลบต่อผู้อื่นที่สั่งสมมากขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปแล้วมักเกิดขึ้นพร้อมกัน

นอกจากนี้ความขัดแย้งแบบอสมมาตรยังถูกซ้ำเติมจากสถานการณ์อื่น ๆ ที่มีผลกำหนดการรับรู้และปฏิสัมพันธ์ในความสัมพันธ์เชิงอำนาจอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีอสมมาตรเห็นว่ากระบวนการเรียนรู้ในความสัมพันธ์เชิงอำนาจทำให้เกิดการยอมรับความไม่สมดุลของความสัมพันธ์เชิงอำนาจตามปกติ ซึ่งเป็นระบบของความสัมพันธ์ที่ทั้งสองฝ่ายคำนึงถึงความแตกต่างที่มีอยู่จึงต้องจัดการตนเองอย่างระมัดระวัง โดยคำนึงถึงผลประโยชน์และการรับรู้ของอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อที่ว่าความเหนือกว่าของฝ่ายที่มีอำนาจมากกว่าจะไม่ถูกท้าทาย และการตัดสินใจด้วยตนเองของฝ่ายที่มีอำนาจน้อยกว่าจะไม่ถูกคุกคาม (Womack, 2006)

ทฤษฎีความขัดแย้งแบบอสมมาตรถูกอธิบายในบริบทของความขัดแย้งภายในความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างตัวแสดงหรือผู้กระทำการ (actor) ที่ทำให้ฝ่ายหนึ่งตกอยู่ใต้การบังคับหรือการครอบงำ และเป็นความไม่สมดุลเพราะฝ่ายหนึ่งมีอำนาจเหนือกว่าในทางการเมือง ความสามารถทางทหาร และประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการพัฒนาทางสังคมและเทคโนโลยีก็ได้ (Womack, 2006; Stepanova 2008)

ทั้งนี้ คำอธิบายเกี่ยวกับความขัดแย้งอสมมาตรมักอยู่ในลักษณะต่าง ๆ สามประการกล่าวคือ ประการแรก มีความไม่สมดุลทางอำนาจในความขัดแย้ง ประการที่สอง มีความไม่เท่าเทียมในสถานะของคู่ขัดแย้ง และประการที่สาม เกิดความสามารถในการโต้ตอบเชิงกลยุทธ์และ/หรือยุทธวิธีในการเปลี่ยนรูปแบบของความขัดแย้งดังต่อไปนี้ (Stepanova, 2008; Gallo & Marzano, 2009; Womack, 2004, May)

(1) ความไม่สมดุลของอำนาจอย่างมากพบได้บ่อยครั้งในความขัดแย้งแบบอสมมาตร ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นเพราะฝ่ายที่เข้มแข็งกว่าใช้ประโยชน์จากข้อได้เปรียบเท่านั้น บางครั้งผู้ที่อ่อนแอกว่าก็สามารถเริ่มต้นความขัดแย้งได้เช่นกัน

(2) ความไม่สมดุลอย่างมากในสถานะระหว่างทั้งสองฝ่ายทำให้เกิดความไม่สมดุลของโครงสร้าง ที่ทำให้ความขัดแย้งแบบอสมมาตรมีความแตกต่างจากความขัดแย้งแบบอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความไม่สมดุลของโครงสร้างที่ฝ่ายหนึ่งคือรัฐหรือสถาบันของรัฐ และอีกฝ่ายเป็นตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐขององค์กรทางการเมืองหรือขบวนการปลดปล่อยจากลัทธิล่าอาณานิคม นอกจากนี้ความไม่สมดุลของอำนาจที่เกิดขึ้นพร้อมกับความไม่สมดุลทางสถานะ ความขัดแย้งในลักษณะนี้เป็นความไม่สมดุลอย่างยิ่งยวดของความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางการเมือง การทหาร สังคมและเศรษฐกิจ

6 วารสารรัฐศาสตร์พิจารณา

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1

และอื่น ๆ ที่ถูกทำให้ทวีความรุนแรงขึ้นจากสถานะระหว่างผู้ที่เข้มแข็งและผู้ที่ย่อนแอ ซึ่งเป็นภาวะอสมมาตรวิคูณ (double asymmetry)

(3) ภาวะอสมมาตรเชิงกลยุทธ์ที่มักเกิดขึ้นในความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่สมดุลอย่างมาก ภาวะอสมมาตรเชิงกลยุทธ์ยังเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจสองทาง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ย่อยระหว่างความสัมพันธ์จากฝ่าย A ถึงฝ่าย B และจากฝ่าย B ถึงฝ่าย A ดังนั้นความขัดแย้งแบบอสมมาตรไม่ได้ทำงานในทิศทางเดียว และผู้ที่เข้มแข็งกว่าไม่สามารถใช้พลังที่เหนือกว่าเพื่อบังคับยี่คู่ต่อสู้ที่ย่อนแอกว่าได้อย่างเด็ดขาด นอกจากนี้สมมาตรเชิงกลยุทธ์อาจเป็นความขัดแย้งทางอาวุธภายในรัฐ หรือเป็นความขัดแย้งทางอาวุธระหว่างประเทศที่เรียกว่าการทำสงครามนอกรูปแบบ (irregular warfare) ตัวอย่างทั่วไปของการปฏิบัติการทางยุทธวิธีในความขัดแย้งแบบอสมมาตรทางเชิงกลยุทธ์ รู้จักกันในฐานะของการก่อความไม่สงบ การสู้รบแบบกองโจร การก่อการร้าย การต่อต้านการก่อความไม่สงบ และ/หรือการต่อต้านการก่อการร้าย

นอกจากนี้การทำความเข้าใจความสัมพันธ์เชิงกลยุทธ์และ/หรือยุทธวิธี ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของอำนาจว่ามีความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจในทางการเมือง การทหาร สังคมและเศรษฐกิจ และอื่น ๆ เมื่อเกิดความขัดแย้งแบบอสมมาตรขึ้นแล้วแต่ละฝ่ายต้องเผชิญกับความไม่สมดุลอย่างยิ่งยวดในด้านทรัพยากร แต่ละฝ่ายจึงต้องใช้ประโยชน์จากจุดอ่อนของคู่ต่อสู้ในทุกรูปแบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ในท้ายที่สุดเมื่อเกิดความขัดแย้งทางอาวุธจะมีการประเมินความเสียหายและความสูญเสียจากทั้งสองฝ่าย ผู้ที่ย่อนแอกว่ามักถือว่ามีวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการตอบโต้คือการก่อการร้าย โดยการทำให้พลเรือนของฝ่ายตรงข้ามต้องได้รับผลกระทบจากการก่อการร้าย เพื่อให้สามารถสร้างสมดุลกับความไม่เท่าเทียมที่มีอยู่

ข้อจำกัดที่สำคัญของนักทฤษฎีสมาคมมาตร ก็คือขาดการอธิบายกระบวนการตัดสินใจและความสัมพันธ์เชิงกลยุทธ์ระหว่างตัวแสดง ซึ่งอาจเพิ่มเติมได้ด้วยทฤษฎีอื่น ๆ ที่ช่วยวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจของตัวแสดง ดังเช่นแบบจำลองตัวแสดงที่มีเหตุผล (Rational Actor Model: RAM) ที่พัฒนาโดย Graham T. Allison (1971) ซึ่งทำให้เห็นว่าตัวแสดงตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเลือกอย่างมีเหตุผล และสามารถตัดสินใจได้ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ในแง่ของผลประโยชน์และค่าใช้จ่ายตามแต่ละสถานการณ์ กล่าวคือตัวแสดงที่มีเหตุผลจะเลือกใช้กลยุทธ์ที่ดีที่สุด โดยประเมินผลลัพธ์แบบต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นตามมาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ Allison เชื่อว่ารัฐเป็นตัวแทนที่มีเหตุผล และรัฐบาลเป็นเวทีที่กลุ่มและบุคคลแข่งขันกันเพื่อให้ได้อำนาจและอิทธิพล ซึ่งมีส่วนกำหนดพฤติกรรมของรัฐบาลด้วยเช่นกัน แนวความคิดนี้ยังมีประโยชน์ในการทำความเข้าใจพฤติกรรมของตัวแสดงที่ไม่ใช้รัฐด้วยเช่นกัน ดังเห็นได้จากตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐอาจเป็นเวทีในการใช้อำนาจตัดสินใจร่วมกันของชนกลุ่มน้อย ที่มีเป้าหมายในการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยหรือปกครองตนเองได้เช่นเดียวกัน

3. กลยุทธ์และผลลัพธ์ของความขัดแย้งแบบอสมมาตร

ในความขัดแย้งแบบอสมมาตร มีกลยุทธ์ของตัวแสดงสองฝ่ายที่นำไปสู่ผลลัพธ์ของความขัดแย้งในการต่อสู้กัน โดยปฏิสัมพันธ์เชิงกลยุทธ์ระหว่างกลุ่มที่ทำสงครามสองกลุ่มขึ้นไปในบางสถานการณ์ที่มีกฎและผลลัพธ์กำหนดไว้ ปฏิสัมพันธ์เชิงกลยุทธ์นี้มุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์ของความขัดแย้ง ซึ่งขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ของกลยุทธ์ที่ตัวแสดงที่เป็นฝ่ายที่อ่อนแอและฝ่ายที่เข้มแข็งใช้ ทฤษฎีนี้มีแนวโน้มที่จะตอบคำถามว่าเหตุใดตัวแสดงที่เข้มแข็งจึงใช้กลยุทธ์ที่ไม่ได้รับการปรับให้เหมาะสมเพื่อให้ประสบความสำเร็จ และผู้อ่อนแอจะเอาชนะสงครามแบบอสมมาตรได้อย่างไร ดังที่อยู่ในงานเขียน

8 วารสารรัฐศาสตร์พิจารณา
ปีที่ 7 ฉบับที่ 1

ของ Andrew Mack เรื่อง “Why Big Nations Lose Small Wars: The Politics of Asymmetric Conflict” (1975) ที่เห็นว่าขึ้นอยู่กับความแตกต่างของเจตจำนงทางการเมืองที่ต้องการต่อสู้และมีชัยชนะ ซึ่งมีรากฐานมาจากการรับรู้ที่แตกต่างกันเกี่ยวกับความเสี่ยง

ในขณะที่ Arreguin-Toft ผู้เขียนหนังสือเรื่อง “How the Weak Win Wars” (2005) กล่าวถึงโอกาสของชัยชนะและความพ่ายแพ้ในความขัดแย้งแบบอสมมาตร ซึ่งขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ของกลยุทธ์ที่ตัวแสดงที่เข้มแข็งและอ่อนแอใช้ในการต่อสู้ ทำให้ได้แนวทางที่มีประโยชน์อย่างมากสำหรับการวิเคราะห์กลยุทธ์ของตัวแสดง

ทฤษฎีความขัดแย้งแบบอสมมาตรของ Arreguin-Toft ที่เรียกว่า “ปฏิสัมพันธ์เชิงกลยุทธ์” ระบุถึงภาวะอสมมาตรในกลยุทธ์อธิบายว่าใครจะชนะในความขัดแย้ง ที่ช่วยขยายความเข้าใจเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่มีผลรวมเป็นศูนย์หรือมีผลลัพธ์แบบแพ้-ชนะ (zero-sum outcome) ในความขัดแย้งแบบอสมมาตร ด้วยการวิเคราะห์เชิงสถิติและทางประวัติศาสตร์เชิงลึก เกี่ยวกับความขัดแย้งทางอาวุธแบบอสมมาตร ระหว่างตัวแสดงที่เป็นรัฐและตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐของสงครามในช่วงสองร้อยปี ได้แก่ กรณีศึกษาสงคราม Murid (1830 - 1859) อังกฤษในสงครามแอฟริกาใต้หรือสงครามโบเออร์ (1899 - 1902) การพิชิตเอธิโอเปียของอิตาลี (1935 - 1940) สงครามสหรัฐอเมริกาในเวียดนาม (1965 - 1974) และการแทรกแซงของสหภาพโซเวียตในอัฟกานิสถาน (1979 - 1989)

Arreguin-Toft พบว่าเมื่อฝ่ายที่เข้มแข็งเผชิญกับฝ่ายที่อ่อนแอในความขัดแย้งด้วยอาวุธแบบอสมมาตร กลยุทธ์ที่ถูกต้องจะมีความสำคัญมากกว่าอำนาจ โดยให้เหตุผลว่าทฤษฎีผลลัพธ์ของความขัดแย้งแบบอสมมาตรช่วยอธิบายเหตุผลและวิธีการที่ฝ่ายที่อ่อนแอตอบสนองต่อตัวแสดงที่เข้มแข็งในรูปแบบต่าง ๆ และชี้ให้เห็นว่า

ความล้มเหลวในความขัดแย้งทางอาวุธแบบอสมมาตรเกิดขึ้นจากเงื่อนไขหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแสดงที่เข้มแข็งอาจพ่ายแพ้สงครามได้หากใช้กลยุทธ์ที่ไม่ถูกต้องกับกลยุทธ์ของฝ่ายตรงข้าม

รูปแบบของกลยุทธ์อุดมคติของความขัดแย้งแบบอสมมาตรที่นำเสนอโดย Arreguin-Toft ประกอบด้วยกลยุทธ์เชิงรุกของตัวแสดงที่เข้มแข็ง และกลยุทธ์เชิงรับของตัวแสดงที่อ่อนแอ กลยุทธ์เชิงรุกของตัวแสดงที่เข้มแข็ง ได้แก่ การโจมตีตามแบบแผน และกลยุทธ์แบบอนารยะ (barbarism) การโจมตีตามแบบแผนคือการใช้อำนาจทางทหารที่เข้มแข็งเพื่อที่จะชนะสงครามด้วยการสู้รบขั้นเด็ดขาด โดยทำลายความสามารถทางกายภาพในการต่อต้านของฝ่ายที่อ่อนแอ

ในขณะที่การใช้กำลังแบบอนารยะเป็นกลยุทธ์ที่ถูกปรับใช้เพื่อก่อให้เกิดอันตรายอย่างจงใจหรืออย่างเป็นระบบต่อผู้ที่ไม่ได้ร่วมรบหรือพลเรือน เช่น การทำลายพืชผล การกวาดจับไว้ในค่ายกักกัน การจับตัวประกัน การบังคับให้สูญหาย การข่มขืน การฆาตกรรม และการทรมาน โดยเป้าหมายของการใช้กำลังแบบอนารยะคือการทำลายเจตจำนงทางการเมืองและความสามารถในการต่อสู้ของตัวแสดงที่อ่อนแอ นอกจากนี้ก็เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางทหารหรือทางการเมือง ฝ่ายที่เข้มแข็งอาจพัฒนาหน่วยรบพิเศษหรือกองกำลังกึ่งทหาร (paramilitary) ขึ้นมาปฏิบัติภารกิจก็ได้

สำหรับกลยุทธ์เชิงรับของตัวแสดงที่อ่อนแอ ได้แก่ การป้องกันตามแบบแผน และกลยุทธ์การรบแบบกองโจร การป้องกันตามแบบแผนคือการใช้กองกำลังเพื่อป้องกันดินแดน ประชากร ทรัพยากรทางยุทธศาสตร์ ฯลฯ ของผู้อ่อนแอ การป้องกันตามแบบแผนสอดคล้องกับกลยุทธ์การโจมตีตามแบบแผน มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเสียหายให้กับศักยภาพของตัวแสดงที่เข้มแข็งในการโจมตีโดยการทำลายกองกำลังติดอาวุธที่รุกรานหรือกระทำในทำนองเดียวกัน ในขณะที่การรบแบบกองโจรและกลยุทธ์

เกี่ยวกับการก่อการร้ายเป็นองค์การจัดตั้งของภาคส่วนทางสังคม เพื่อที่จะต่อกรกับฝ่ายตรงข้ามโดยใช้กำลังติดอาวุธที่ได้รับการฝึกฝนให้ต่อสู้โดยหลีกเลี่ยงที่จะเผชิญหน้าโดยตรง

องค์ประกอบที่สำคัญของกลยุทธ์เชิงรับมีอยู่สองประการ ได้แก่ สถานที่พักพิง (ในทางกายภาพ เช่น พื้นที่ทางน้ำ ภูเขา หรือในทางการเมือง เช่น พรหมแดนที่ไม่มีการควบคุมอย่างเข้มงวด หรือเขตแดนที่ควบคุมโดยรัฐอื่นที่เห็นอกเห็นใจ) และการสนับสนุนของมวลชน การรบบแบบกองโจรตรงกับกลยุทธ์แบบอนารยะ มีเป้าหมายเพื่อสร้างดุลแห่งอำนาจโดยการทำลายเจตจำนงที่จะต่อสู้ของตัวแสดงที่เข้มแข็ง นอกจากนี้ทั้งสองฝ่ายยังมีตัวเลือกเชิงกลยุทธ์มากขึ้นในด้านที่ติดกัน ตัวอย่างเช่น ตัวแสดงที่เข้มแข็งอาจเลือกใช้กลยุทธ์ในกลยุทธ์การประนีประนอมแทนกลยุทธ์แบบอนารยะ และตัวแสดงที่อ่อนแออาจเลือกวิธีการต่อต้านที่ไม่ใช้ความรุนแรงหรือวิธีการก่อการร้ายแทนการรบบแบบกองโจร นอกจากนี้ยังสามารถเลือกการใช้กำลังแบบอนารยะเป็นกลยุทธ์เชิงรับ และใช้การรบบแบบกองโจรเป็นกลยุทธ์เชิงรุกได้อีกด้วย (Arreguin-Toft, 2005)

ลักษณะของระบอบการปกครองเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญกับผลลัพธ์ของความขัดแย้งแบบอสมมาตร ซึ่ง Arreguin-Toft แสดงให้เห็นว่าไม่ว่ารัฐบาลในระบอบเผด็จการหรือระบอบประชาธิปไตยก็สามารถใช้กลยุทธ์แบบอนารยะในการเอาชนะตัวแสดงที่อ่อนแอได้ อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา มีแนวโน้มว่าฝ่ายที่เข้มแข็งที่ใช้กลยุทธ์แบบอนารยะในการเอาชนะตัวแสดงที่อ่อนแอไม่อาจรักษาความสงบไว้ได้ต่อไป นอกจากนี้การใช้กลยุทธ์แบบอนารยะของระบอบการปกครองต่าง ๆ อาจถูกคว่ำบาตรหรือถูกลงโทษจากนานาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแสดงที่เข้มแข็งที่มีลักษณะของระบอบการปกครองเป็นประชาธิปไตย ซึ่งใช้กลยุทธ์เชิง

รุกแบบทางอ้อมต่อพลเรือน อาจเสี่ยงที่จะเป็นฝ่ายที่ล้มเหลวในความขัดแย้งแบบอสมมาตร เนื่องจากเผชิญกับปัญหาการสนับสนุนภายในประเทศ ตัวอย่างเช่นอังกฤษในสงครามแอฟริกาใต้ (1899 – 1902) และสหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนาม (1965 – 1973)

อย่างไรก็ตาม ผลลัพธ์ความขัดแย้งแบบอสมมาตรในกรอบของปฏิสัมพันธ์เชิงกลยุทธ์ของ Arreguin-Toft มุ่งเน้นผลลัพธ์ที่มีผลรวมเป็นศูนย์หรือมีผลลัพธ์แบบแพ้-ชนะ ยังมีได้ให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ของการเจรจาต่อรอง ในขณะที่ Zartman (2008) นักวิชาการที่นำเสนอทฤษฎีการเจรจา (negotiation theory) ได้ให้ความเห็นว่าการเจรจาเป็นกระบวนการของการตัดสินใจร่วมกัน ทฤษฎีการเจรจาของเขาถูกนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์กรณีต่าง ๆ ของการจัดการความขัดแย้งระหว่างประเทศที่เป็นกรณีความขัดแย้งแบบสมมาตรและแบบอสมมาตร ตลอดจนการแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบอสมมาตรระหว่างตัวแสดงที่เป็นรัฐกับตัวแสดงที่ไม่มีรัฐอีกหลายกรณี ตัวอย่างเช่นกระบวนการออสโลของอิสราเอลและปาเลสไตน์ (Schif, 2012; Pfetsch & Landau, 2000; Alfredson & Cungu, 2008, January)

ทฤษฎีการเจรจาเชื่อว่าการเจรจาต่อรองอาจเกิดขึ้นได้เมื่อคู่ขัดแย้งกำลังเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่อาจเอาชนะ หรือเห็นว่าการเผชิญหน้ากับอีกฝ่ายมิใช่วิธีเดียวในการแก้ไขข้อขัดแย้งอีกต่อไป (Zartman & Faure, eds, 2005; Jeong, 2010) ในกรณีการเจรจานั้น การรับรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบสมมาตรระหว่างคู่เจรจา มักจะส่งผลให้การเจรจามีประสิทธิผลและผลลัพธ์ที่น่าพอใจมากกว่าการรับรู้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบอสมมาตร กระบวนการเจรจาแบบอสมมาตรจึงมักต้องการการสนับสนุนจากฝ่ายที่สาม ซึ่งเป็นการแทรกแซงที่ยอมรับได้จากฝ่ายที่เป็นคู่

ขัดแย้ง โดยมอบหมายให้ฝ่ายที่สามทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการสื่อสารและจัดโครงสร้างในการเจรจา

กระบวนการนี้ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย สำหรับการแก้ไขวิกฤตการณ์ระหว่างประเทศในยุคหลังสงครามเย็น ซึ่งวิธีการหนึ่งของการแทรกแซงของฝ่ายที่สามคือการไกล่เกลี่ย โดย Zartman (2008) เห็นว่าการไกล่เกลี่ยในกระบวนการเจรจามีหลายรูปแบบ ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานะของผู้ไกล่เกลี่ยและผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสีย ดังเช่นการไกล่เกลี่ยโดยรัฐอื่นที่มีแรงจูงใจจากผลประโยชน์ส่วนตน การไกล่เกลี่ยด้วยฝ่ายที่มีอำนาจขนาดเล็กและขนาดกลาง และการไกล่เกลี่ยโดยองค์กรระหว่างประเทศและองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) เป็นต้น

4. สรุป

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทฤษฎีความขัดแย้งแบบอสมมาตรแสดงให้เห็นว่าความขัดแย้งแบบอสมมาตรระหว่างคู่ขัดแย้งเกิดขึ้นได้อย่างไร โดยมุ่งเน้นไปยังความไม่เท่าเทียมกันของอำนาจในเชิงปริมาณระหว่างสองฝ่ายที่เป็นตัวแสดงที่เข้มแข็งและอ่อนแอ ซึ่งอาจเห็นได้อย่างชัดเจนจากมิติความสัมพันธ์ทางอำนาจที่สำคัญ เช่น การเมือง การทหาร และเศรษฐกิจ นอกจากนี้คู่ขัดแย้งยังมีวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ที่แตกต่างกัน โดยกลยุทธ์คือการกระทำหมายถึงแผนของตัวแสดงที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ ในขณะที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดง ได้แก่ การดำเนินกลยุทธ์ และการตอบโต้เชิงกลยุทธ์เพื่อบังคับให้อีกฝ่ายทำตามความประสงค์ มีส่วนสำคัญในการกำหนดผลลัพธ์ของความขัดแย้งแบบอสมมาตร ซึ่งทฤษฎีความขัดแย้งแบบอสมมาตรยังมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่มีผลรวมเป็นศูนย์หรือมีผลลัพธ์แบบแพ้-ชนะ

อย่างไรก็ตาม บทความนี้ได้เพิ่มเติมมุมมองจากทฤษฎีการเจรจาต่อรอง เพื่อช่วยในการทำความเข้าใจแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งแบบอสมมาตร ทำให้การ

นำเสนอทฤษฎีความขัดแย้งแบบอสมมาตรในครั้งนี ไม่เพียงแต่บ่งชี้ถึงลักษณะของความขัดแย้งในความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างสองฝ่ายเท่านั้น แต่ยังระบุถึงการมีส่วนร่วมของฝ่ายที่สามในความขัดแย้งได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังอธิบายให้เห็นว่าฝ่ายที่สามมีบทบาทที่สำคัญในการแก้ปัญหาหรือการจัดการความขัดแย้งแบบอสมมาตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคู่ขัดแย้งทั้งสองฝ่ายเข้าสู่กระบวนการเจรจา ซึ่งต้องอาศัยการสนับสนุนจากบุคคลภายนอกที่เป็นฝ่ายที่สามในฐานะผู้อำนวยความสะดวกในการเจรจาต่อรอง

บรรณานุกรม

- Allison, G. T. (1971). **Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile Crisis**. New York: Harper Collins.
- Alfredson, T. & Cungu, A. (2008, January). **Negotiation Theory and Practice: A Review of the Literature**. Retrieved from http://www.fao.org/docs/up/easypol/550/4-5_negotiation_background_paper_179en.pdf
- Arreguin-Toft, I. (2001, Summer). How the Weak Win Wars: A Theory of Asymmetric Conflict. **International Security**, 26 (1), 93 – 128.
- Arreguin-Toft, I. (2005). **How the Weak Win Wars: A Theory of Asymmetric Conflict**. New York: Cambridge University Press.
- Brading, K. & Castellani, E. (2003). Introduction. **Symmetries in Physics: Philosophical Reflections**. Katherine Brading & Elena Castellani (Eds). (pp. 1-18). Cambridge: Cambridge University Press.

- Gallo, G., & Marzano, A. (2009). The Dynamics of Asymmetric Conflicts: The Israeli-Palestinian Case. **Journal of Conflict Studies**, 29.
Retrieved from
<https://journals.lib.unb.ca/index.php/JCS/article/view/15231>
- Jeong, H.W. (2010). **Conflict Management and Resolution: An Introduction**. London: Routledge.
- Mack, A., Why Big Nations Lose Small Wars: The Politics of Asymmetric Conflict. **World Politics**, 27, 175 – 200.
- Pfetsch, F. R. & Landau, A. (2000). Symmetry and Asymmetry in International Negotiations. **International Negotiation**, 5, 21 – 42.
Retrieved from
<https://uedi.dongguk.edu/files/20070519075040624.pdf>
- Schif, A. (2012). The Israeli-Palestinian Oslo Process: A Prenegotiation Perspective. **Peace and Conflict Studies**, 19 (1), 60 – 92.
Retrieved from <http://nsuworks.nova.edu/pcs/vol19/iss1/3>
- Smolin, L. (2006). **The Trouble with Physics**. New York: Houghton Mifflin.
- Stepanova, E. (2008). **Terrorism in Asymmetric conflict: Ideological and Structural Aspects**. Oxford: Oxford University Press.
- Womack, B. (2004, May). Asymmetry Theory and China's Concept of Multipolarity. **Journal of Contemporary China**, 13 (39), 351 – 366.

Womack, B. (2006). **China and Vietnam: The Politics of Asymmetry.**

Cambridge: Cambridge University Press.

Zartman, I.W. (2008). **Negotiation and Conflict Management: Essays on**

Theory and Practice. London: Routledge.

Zartman, I.W. & Faure, G.O. Eds. (2005). **Escalation and Negotiation in**

International Conflicts. Cambridge: Cambridge Univ